

Тема 10 “Методологічні засади розрахункових операцій і фінансів”

- 1.1 Теоретичні та термінологічні особливості фінансових розрахунків
- 1.2 Процент, його суть та види
- 1.3 Норма процента: визначення та типи
- 1.4 Ставка процента: її суть, форми та види
- 1.5 Показники вимірювання ставок і норм процента
- 1.6 Концепція теорії змінності вартості грошей у часі, її терміни та позначки

Фінансові розрахунки

- визначення нарахованої суми (майбутня вартість);
- визначення початкової суми (поточна вартість);
- визначення терміну виплат та ставки відсотку;
- розрахунок періодичних виплат, пов'язаних з погашенням кредитів чи боргів.

Що таке гроші?

Одне з простих і змістовних визначень:

“Гроші - це ті функції, які вони виконують”.

Чому у визначенні не йдеться про зовнішні вигляд грошей, не виділяється їх головна функція?

Тому, по-перше, що на різних історичних етапах розвитку людства гроші набували різних форм, істотно змінювався їх зовнішній вигляд. Крім того, значна частина грошей у сучасних умовах взагалі не є готівкою. Їх можна не побачити, ні в руки взяти.

По-друге, гроші є багатофункціональним явищем, акцентування ж уваги на одній з функцій лише збіднить їх зміст.

Гроші – це

"товар товарів", бо кожний товар у процесі реалізації "висвічує" свою вартість у грошах

специфічний товар, що виконує роль загального еквіваленту

"головна і діюча особа" в ринковій економіці

"мова ринку"

ШКОЛА
ФІНАНСОВОГО
УСПІХУ

Комерційний банк -
це юридична особа,
якій на підставі ліцензії
й чинного
законодавства надане
право здійснювати на
комерційній основі
банківські операції.

-
- **Акція** - цінний папір без установленого строку обігу, що засвідчує дольову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві та право на участь в управлінні ним, дає право його власникові на одержання частини прибутку у виді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства. Акції можуть випускатися в документарній (паперовій) або бездокументарній (з фіксацією відомостей про власника та належні йому акції на електронних носіях, що здійснює зберігач) формі.

  - **Облігація** - цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений в ньому строк з виплатою фіксованого процента (якщо інше не передбачено умовами випуску). Облігації усіх видів розповсюджуються серед підприємств і громадян на добровільних засадах.

Процент- це грошова плата, стягнута або виплачувана за використання грошей.

Прості проценти - це проценти, виплачувані лише на вихідну або основну суму капіталу взяту або віддану в борг.

Складні проценти - це проценти, нараховані на вже виплачені проценти, а також на основну суму, взяту (віддану) у борг.

Процентна ставка (ставка відсотка) — питомий показник, згідно з яким у встановлені строки виплачується сума відсотка в розрахунку на одиницю грошового капіталу.

Види процентних ставок:

- **Тверда ставка** – фіксується у кредитному договорі на момент його укладання і залишається незмінною протягом всього строку дії кредитного договору.
- **Плаваюча ставка** – може змінюватися банком згідно умов кредитного договору з обов'язковим повідомленням позичальника.
- **Проста ставка** – нарахування процентів проводиться на початкову суму боргу (постійна база).
- **Складна ставка** – при нарахуванні процентів за базу приймається наращена сума попереднього періоду.
- **Номінальна ставка** – річна проста процентна ставка.
- **Ефективна ставка** – річна складна процентна ставка.
- **Декурсивна ставка** – нарахування процентів здійснюється наприкінці періоду користування коштами.
- **Дисконтна ставка** – нарахування процентів здійснюється наперед, на початку періоду кредитування від кінцевої суми боргу та стягуються банком при видачі кредиту шляхом віднімання від загальної суми боргу нарахованих відсотків.
- **Ринкова** – що встановлена на ринку кредитних ресурсів під дією попиту і пропозиції.
- **Реальна** – ставка, що враховує інфляційний вплив та всі витрати банку щодо залучення ресурсів.

Види процентів

комерційний

надається одним товаровиробником іншому у вигляді продажу товарів на виплат (з відтермінуванням платежу) і, як правило, оформляється векселем

банківський

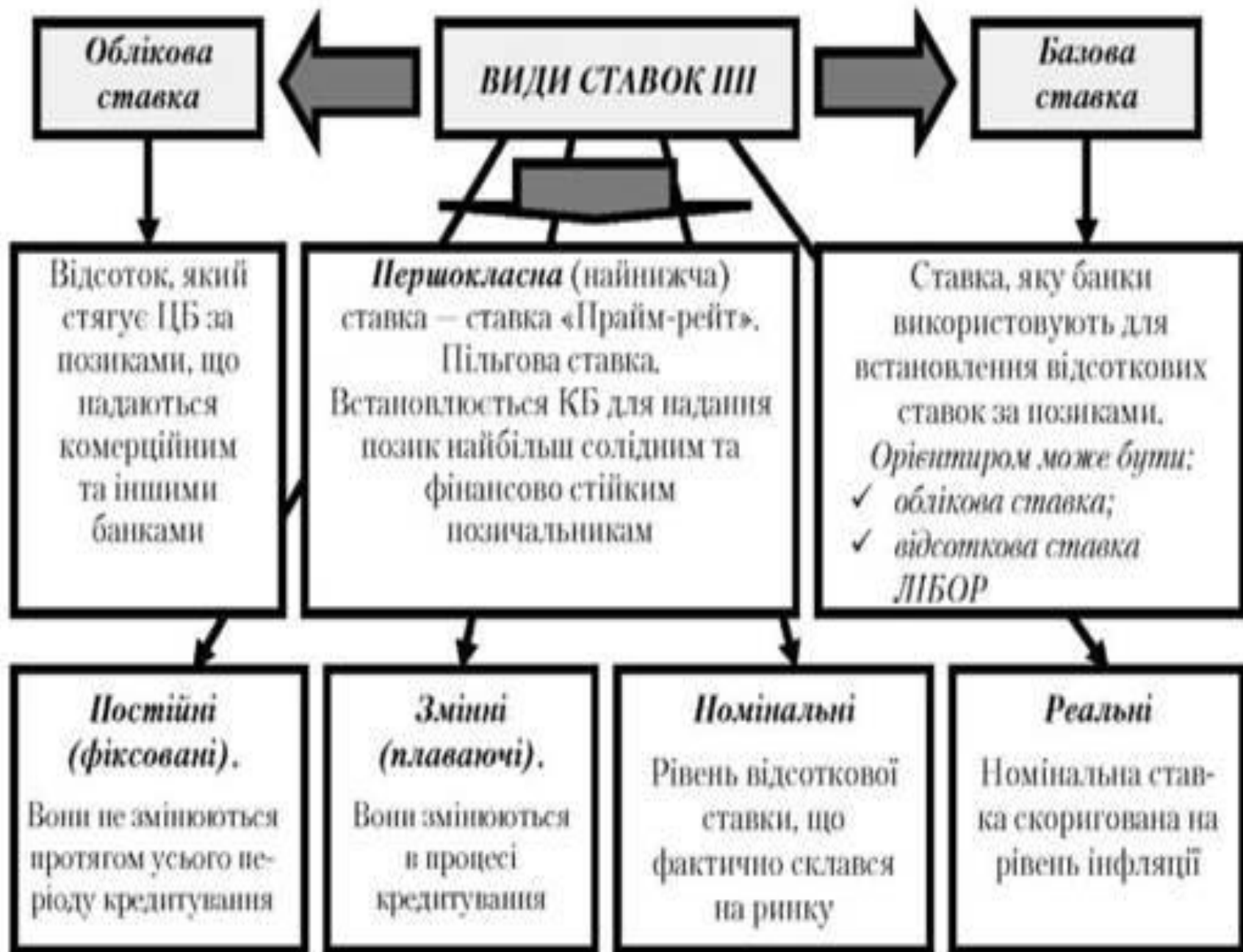
надається банками, як правило, у грошовій формі; банки можуть виступати не тільки кредиторами, але й позичальниками

державний

надається юридичними та фізичними особами державі (в особі центральних та місцевих органів влади); традиційна форма цього кредиту – випуск державних позик

міжнародний

надаються позичкові капітали одних країн іншим у тимчасове користування на засадах поверненості, строковості, платності. Суб'єктами міжнародного кредиту виступають банки, фірми, держави, міжнародні валютно-кредитні організації

Майбутня вартість грошей:

$$F_t = P(1 + r)^t$$

де F_t — майбутній еквівалент суми P , який буде отримано в t -му році; P — теперішня сума коштів; r — дисконтна ставка; t — індекс (порядковий номер) року (або іншого періоду часу, вибраного для врахування зміни вартості грошей) починаючи з наступного за поточним.

Перехід від оцінки теперішньої вартості грошей P до оцінки їх вартості в майбутньому F називають компаундуванням, а $(1+r)^t$ — коефіцієнтом компаундування.

У загальному вигляді такий перехід (приведення) від обсягу грошових коштів майбутнього періоду F_t до еквівалента (у теперішніх умовах) у поточному році P називають **дисконтуванням**:

$$P = \frac{F_t}{(1 + r)^t}$$

де r — дисконтна ставка, однакова для всіх років прогнозованого періоду.

ПРОЦЕС ДИСКОНТУВАННЯ ЯВЛЯЄ СОБОЮ ОПЕРАЦІЮ, ПРОТИЛЕЖНУ КОМПАУНДУВАННЮ (НАРОЩУВАННЮ СКЛАДНИХ ПРОЦЕНТІВ) ПРИ ОБУМОВЛЕНОМУ КІНЦЕВОМУ РОЗМІРІ КОШТІВ.

ДИСКОНТУВАННЯ — ПРОЦЕС ВИЗНАЧЕННЯ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ ПОТОКУ ГОТІВКИ ШЛЯХОМ КОРИГУВАННЯ МАЙБУТНІХ ГРОШОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ КОЕФІЦІЄНТА ДИСКОНТУВАННЯ.

Теперішня вартість являє собою

СУМУ МАЙБУТНІХ ГРОШОВИХ НАДХОДЖЕНЬ, ЩО НАВЕДЕНІ З УРАХУВАННЯМ ПЕВНОЇ СТАВКИ ПРОЦЕНТА ДО ТЕПЕРІШНЬОГО ПЕРІОДУ.

АНАЛОГІЧНО У ДИСКОНТУВАННІ МОЖЕ ЗАСТОСОВУВАТИСЯ ПРОСТИЙ І СКЛАДНИЙ ПРОЦЕНТИ, АЛЕ НА ПРАКТИЦІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ТІЛЬКИ СКЛАДНИЙ ПРОЦЕНТ. РОЗРАХУНОК МАЄ ТАКИЙ ВИГЛЯД:

$$PV = FV / (1 + i)^N = FV \cdot 1 / (1 + i)^N,$$

ДЕ $1 / (1 + i)^N$ — ФАКТОР ПРОЦЕНТА ТЕПЕРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ АБО КОЕФІЦІЄНТ ДИСКОНТУВАННЯ.

Механізм розрахунку облікової
ставки :

$$r_t = \frac{FV - PV}{PV}$$

• Дякую за увагу

